BIBLIOTEKE U BiH I U SVIJETU
****
LIBRARIES IN B&H AND THE WORLD

UDC 027.2 BKZ „Preporod“(497.6)“1992/2012“

Biblioteka Instituta za bošnjačke studije BZK[1] “Preporod“ dvadeset godina postojanja: 1992-2012.

**

Library of Institute of Bosnian Studies of BZK “Preporod” Twenty years of existing (1992-2012)

Isma Kamberović

BZK “Preporod“ Sarajevo,
Sarajevo, Bosna i Hercegovina
ismakamberovic@yahoo.com

Sažetak

Ovaj rad pripremljen je u povodu dvadesete godišnjice Biblioteke Instituta za bošnjačke studije BZK “Preporod“. Prikazane su aktivnosti od njenog formiranja, daljeg rada, te sadašnjeg stanja. U ratnoj 1992. godini “Preporod“ je nastavio sa ranije započetim aktivnostima oko formiranja biblioteke, potrebne za realizaciju projekta započetih u Institutu za bošnjačke studije pri BZK “Preporod. U okviru uobičajenih vidova nabavke, istaknimo i najvrijedniju poklonjenu kućnu biblioteku akademika prof. dr. Avde Sućeske. Biblioteka broji 14.300 naslova i predstavlja veoma vrijednu zbirku knjiga o Bosni i Bošnjacima, njihovoj historiji, književnosti, jeziku, etnologiji i dr. Knjige su obrađene po međunarodnim bibliotečkim standardima. Urađen je autorski i stručni katalog, te bibliotečki online katalog, koji se može pretraživati na web stranici “Preporoda“. Knjižni fond se koristi samo u čitaonici, a mogu ga koristiti besplatno svi zainteresirani: Ova biblioteka predstavlja matičnu biblioteku za biblioteke “Preporodovih“ općinskih društava, kojima pomaže bibliotečkim savjetima i obogaćivanjem njihovog knjižnog fonda.

Ključne riječi: *Biblioteka Instituta za bošnjačke studije BZK “Preporod“, specijalne biblioteke, knjige, Bosna i Hercegovina*

Abstract

This paper is prepared on the twentieth anniversary of founding the Library of the Institute of Bosnian Studies BZK “Preporod”. There is a review of its activities from its founding, working and current conditions. In 1992, at war, “Preporod” continued with earlier begun activities connected with founding the library which is necessary for realization of projects began in the Institute of Bosnian Studies besides BZK “Preporod” . In the framework of usually ways of acquisition, we do let emphasize the worthiest present, a private library, donated by academician, university professor, Ph. D. Avdo Sućeska. His library has got 14.300 titles and that’s very worth collection about Bosnia and Bosniacs, their history, literature, language and ethnology.

Books processing cycle was according to the International Standards Book Description. The author and classified catalogues were made, online catalogue which is accessible on “Preporod’s” web site. The items from book collection can be used only in the reading room and can be used without charge by the all users who are interested in.This library is a central library of all libraries which belong Preporod’s communities, it helps with library advices and getting reacher their book collection.

Key words: *Biblioteka Instituta za bošnjačke studije BZK “Preporod“; special libraries; books; Bosnia and Herzegovina*

Glavni odbor Kulturnog društva Muslimana “Preporod“ je na sjednici održanoj 14. maja 1991. godine donio Pravilnik o organizaciji naučno-istraživačkog rada Društva u okviru tadašnjeg Centra za bosansko-muslimanske studije. Prema tom Pravilniku *primarna djelatnost Centra za bosanskomuslimanske studije je naučno proučavanje onih oblasti koje konstituiraju i izražavaju nacionalni identitet Bosanskih Musli-*

1 BZK = Bošnjačka zajednica kulture= The Bosniac Cultural Association

mana, a to su: bosanski jezik, književnost Bosanskih Muslimana od prvih pisanih spomenika do savremenog književnog stvaranja: etnologija i folklor Bosanskih Muslimana; historija, vjera, pravo, filozofija i sociologija Bosanskih Muslimana. Za obavljanje i koordiniranje ove znanstveno-istraživačke djelatnosti osnovana su četiri odbora: za jezik; književnost i umjetnost; etnologiju i folklor; historiju, pravo, filozofiju i sociologiju; i biblioteka. Međutim, formiranju biblioteke Centra pristupilo se početkom 1992. godine, tek kada su vraćene " Preporodove" prostorije na lijevoj strani zgrade, u kojima je do tada djelovalo Udruženje "Naša djeca".

Odlučeno je da se prilikom osnivanja biblioteke postupi prema osnovnim pravilima i standardima u bibliotekarstvu: a) Ispoštovano je pravilo o trodijelnosti prostorija za bibliotečki rad, koje se sastoje od prijemne kancelarije, čitaonice i depoa za knjige u kojem je knjižni fond smješten prema Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji; b) Vođenje i organizacija rada povjerena je stručnom bibliotečkom kadru, te je u stalni radni odnos primljena diplomirana komparativistica i bibliotekarka; c) Pristupilo se nabavci osnovnog inventara: dva pečata, inventarska knjiga, karte za knjige i časopise, kartice za autorski katalog, kataloški ormarić s ladicama, kasnije kompjuter i dr. Stvoreni su uslovi za neometan rad i knjige su polako počele pristizati...U inventarsku knjigu upisane su prve knjige koje su darovali prof. dr. Muhsin Rizvić, prvi predsjednik obnovljenog "Preporoda", prof. dr. Munib Maglajlić, prvi direktor tadašnjeg Centra za bosanskomuslimanske studije, te članovi Naučnog vijeća Centra: prof. dr. Enes Pelidija, prof. dr. Muhamed Nezirović, prof. dr. Senahid Halilović, književnik Alija Isaković, članica Odbora za umjetnost Azra Begić te naši prijatelji: Teufik Muftić, Vefik Hadžismajlović, Hajrudin Haračić, Enver Mehmedbašić, i dr. Među prvim poklonima je i dio biblioteke Midhata Serdarevića, te privatna biblioteka akademika prof. dr. Avde Sućeske, koja je pod granatama prenesena u "Preporodove" prostorije. Kasnije se knjižni fond uvećavao na nekoliko načina: kupovinom, poklonima pojedinaca, izdavačkih kuća te razmjenom izdanja.

Najdragocjeniji dio naše biblioteke je privatna biblioteka akademika prof. dr. Avde Sućeske. Njen knjižni fond je zaveden u dvije inventarske knjige s 2.142 bibliografske jedinice, koje čine knjige, zbornici, separati, enciklopedije, časopisi i arhivski materijal, koji je zatim ispečatan, katalogiziran, klasificiran i smješten po UDK sistemu u zatvorene ormare i vodi se kao poseban fond.

Godine 2006. "Preporod" je s Pravnim fakultetom, obilježio petu godišnjicu smrti akademika Avde Sućeske, objavljivanjem *Stručnog kataloga poklonjenih knjiga akademika prof. dr. Avde Sućeske Biblioteci Instituta za bošnjačke studije BZK "Preporod"*. Objavljivanjem ovoga kataloga, namjeravali smo široj javnosti pokazati koji se naslovi u ovoj biblioteci mogu pronaći, htjeli smo pokazati i odnos zaposlenika u "Preporodu" prema poklonjenoj knjizi, ali i da ostane zabilježen spisak poklonjenih knjiga kako ih niko nakon nas ne bi mogao otuđiti.

Knjige u ovoj biblioteci nisu puno stare po godinama izdanja, ali su zanimljive po tome što su brižljivo sakupljane i donesene sa brojnih istraživačkih i turističkih putovanja. Navest ćemo samo neka imena poznatijih stranih autora čija se djela nalaze u ovoj biblioteci: Fikret Adanir, Adnan Adivar Abdülhak, Sâmiha Ayverdi, Münir Aktepe, Franz Babinger, Gustav Bayerle, Bekir Sitki Baykal, Őmer Lutfi Barkan, Wilhelm Barthold, Mathias Bernath, Karl Binswanger, Titus Burckhardt, Bistra Cvetkova, Suraiya Faroqhi, Klaus-Detlev Grothusen, Gisela Haberer, Jozef Hammer, Ferdinand Hauptmann, Halil Inalcik, Hasan Kaleši, Hans Joachim Kissling, Hans-Jürgen Kornrumpf, Hans Georg Majer, Aleksandar Matkovski, Jozef Matuz, Vera Mutafčieva, Nagata Yuzo, Virginia Paskaleva, Ismail Hakki Uzunçarşili, Zdenka Veselá-Přenosilová, Ernest Werner i još mnogi drugi zanimljivi autori i još interesantnije knjige.

Veliki broj knjiga je na njemačkom, turskom, ruskom, bugarskom, francuskom i engleskom jeziku, a uglavnom se odnose na historiju osmanskog perioda, pravo i islamistiku, a najzanimljivije je da se ove knjige danas uopće ne mogu nabaviti u našoj zemlji i zato predstavljaju jednu veoma vrijednu privatnu biblioteku.

Knjižni fond Biblioteke Instituta za bošnjačke studije obogaćen je knjigama bošnjačkih književnika, historičara, lingvista, sociologa, etnologa i dr. Knjige o srednjovjekovnoj bosanskoj književnosti, bošnjačkoj usmenoj književnosti, bošnjačkoj književnosti na orijentalnim jezicima, alhamijado književnosti, zatim književnoj kritici novije književnosti i dr. čine značajan dio biblioteke. Počasno mjesto zauzimaju djela bošnjačkih književnika i nalaze se u zatvorenim staklenim vitrinama: Mehmed-bega Kapetanovića Ljubušaka, Edhema Mulabdića, Osmana-Aziza, Safvet-bega Bašagića, Muse Ćazima Ćatića, Abdurezaka Hifzi Bjelevca, Hamze Hume, Ahmeda Muradbegovića, Hasana Kikića, Skendera Kulenovića, Derviša Sušića, Ćamila Sijarića, Meše Selimovića, Alije Nametka, Maka Dizdara, Alije Isakovića, Muhameda Kondžića, Huseina Bašića, Tvrtka Kulenovića, Ned-

žada Ibrišimovića, Irfana Horozovića, Dževada Karahasana, Abdulaha Sidrana i dr.

Za ovih dvadeset godina postojanja uspjeli smo prikupiti 14.300 knjiga, zbornika, separata, časopisa, novina, listova i dr. koji su nabavljeni selektivnom metodom.

Od raritetnih serijskih publikacija izdvajamo sljedeće: *Biser* (urednik Musa Ćazim Ćatić), *Novi behar* (urednik Husein Đogo), *Gajret* (urednik Abdurezak Hizi Bjelevac), *Islamski svijet* (urednik Omer Šehić), *Muslimanska svijest* (urednik Munir Šahinović Ekrem), *Hikmjet* (urednik Ibrahim Hakki Čokić), *El-Hidaje* (urednik Muhamed Pandža), *Nada* (urednik Kösta Hormann), *Narodna uzdanica, Kalendar Bošnjak* i dr.

Iz pravnih nauka izdvajamo sljedeće raritete: *Kazneni zakon o zločinstvih, prestupcih i prekeršajih, naredbe o nadležnosti sudovah kaznenih i red tiskovni od 27. svibnja 1852 za cesarevinu austriansku: (uredovno priručno izdanje),* Wien: Iz Cesarsko-kraljevske dvorske i deržavne štamparie, 1853., *Medželle i ahkjami šerije: (Otomanski gragjanski zakon),* Sarajevo: Tisak i naklada Danijela A. Kajona, 1906., Tornauw, Nicolaus V.: *Das Moslemische Recht: aus den Quellen dergestellt*, Leipzig: Dyk'sche Buchhandlung, 1855., Kruszelnicki, Franjo i Salih Mutapčić: *Postupak pred šerijatskim sudovima u Bosni i Hercegovini*, Zagreb, 1917., i dr.

Kolekcija sačinjena od 122 različita rječnika doprinosi bogatstvu našeg fonda, iz koje izdvajamo sljedeće: Weber, F. A.: *Wörterbuch der italienischen und deutschen Sprache*, Leipzig: Verlag von Otto Holtze, 1876., Heuser-Şevket: *Türkisch-deutsches Wörterbuch*, Leipzig: Otto Harrassowitz, 1942, Jansky, Herbert: *Deutsch-Türkisches Wörterbuch*, Wiesbaden: Otto Harrassowitz, 1961., Zenker, Julius Theodor: *Türkisch-Arabisch-Persisches Handwörterbuch*, Hildesheim: Georg Olms Verlagsbuchhandlung, 1967. i dr.

Da bi biblioteka bila dobro uređena i organizovana mora imati urađene kataloge. Zato smo nabavili kataloški ormarić s ladicama u kojima je smješten autorski abecedni i stručni UDK katalog, koji se redovno ažuriraju. Zbog nedostatka finansijskih sredstava, koja su potrebna za priključenje i mjesečnu pretplatu u bosanskohercegovačku bibliotečku mrežu COBISS, odlučili smo se na formiranje lokalnog kompjuterskog bibliotečkog kataloga u softveru File Maker Pro (kao u Gazi Husrev-begovoj biblioteci), u kojem pohranjujemo bibliotečke zapise knjiga i serijskih publikacija po međunarodnim bibliotečkim pravilima. Online katalog naše biblioteke može se pretraživati na "Preporodovoj" web adresi: www.preporod.ba

Biblioteka Instituta za bošnjačke studije BZK "Preporod" ima i ulogu matične biblioteke za "Preporodove" općinske biblioteke koje se formiraju u općinskim društvima. Godine 1994. "Preporod" je donio *Preporuku o osnivanju biblioteka u općinskim društvima* i *Pravilnik o radu biblioteke općinskog društva*, s ciljem duhovnog i kulturnog uzdizanja Bošnjaka. U početku su proslijeđene stotine knjiga za "Preporodove" općinske biblioteke širom Bosne i Hercegovine, kasnije se taj broj povećao, jer i danas poklanjamo temeljne i kvalitetne knjige iz bošnjačke književnosti, bosanskog jezika, historije i dr. bibliotekama koje su se izborile za svoj prostor, te mogu organizirati rad u biblioteci društva. Spiskovi s tačnim brojem poklonjenih knjiga uredno se vode u ovoj matičnoj biblioteci.

Pored bibliotečkih, u biblioteci se rade i srodna bibliografska istraživanja. Redovno se prikupljaju podaci o objavljenim knjigama "Preporodovih" općinskih društava i podaci o radu "Preporoda" praćeni kroz štampu i druge publikacije, te smo prilikom proslave dvadesetogodišnjice obnove rada "Preporoda" objavili knjigu *Bibliografija izdanja BZK "Preporod" i literatura o BZK "Preporod": 1990-2010.*, i time ostavili vjerodostojan dokument o Bošnjacima okupljenim u bošnjačku zajednicu kulture i njihovim aktivnostima.

Knjižni fond se koristi samo u čitaonici, jer se jedino na taj način mogu sačuvati knjige od otuđenja i oštećenja, a to je i osnovni uslov naših darodavaca. Korištenje čitaonice i knjižnog fonda se ne naplaćuje, i to je nesvakidašnje ali stvarno. Možemo zaključiti da se dobre ideje i dobro ulaganje na kraju uvijek dobrim vrate, a dvadeset godina postojanja ove biblioteke to i potvrđuje.

***

Isma Kamberović *(Tešanj, 1966) je zaposlena kao voditeljice biblioteke BZK "Preporod". Diplomirala je na Odsjeku za komparativnu književnost i bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu u Sarajevu (1990.) U okviru biblioteke BZK "Preporod" ustanovila je specijalnu biblioteku namijenjenu potpori u izradi naučno-istraživačkih i drugih projekata koji se rade pri "Preporodu". Pored stručnih bibliotečkih poslova, aktivno se bavi i istraživačkim bibliografskim radom. Priredila je i objavila nekoliko bibliografija (Stručni katalog poklonjenih knjiga akademika prof. dr. Avde Sućeske (2006); Bibliografija izdanja BZK "Preporod" i literatura o BZK "Preporod"; "Bibliografija Godišnjaka BZK "Preporod": (2001-2008)"; "Bibliografija radova prof. dr. Lamije Hadžiosmanović: (uz 80. godišnjicu života)"). Učesnik je savjetovanja i okruglih stolova o temama njenog interesovanja- bibliotekarstvo, bibliografija, biografija. Tako u časopisu Godišnjak BZK "Preporod" priprema rubriku "Sudionici naše prošlosti" u kojoj biografsko-bibliografski obrađuje istaknute umrle Bošnjake, gdje je do sada obradila preko 120 istaknutih ličnosti.*

Isma Kamberović *(Tešanj, 1966) works as a head of BZK "Preporod" Library. She graduated at Department of Contemporary Literatures and Librarianship at Faculty of Philosophy in Sarajevo (1990). She founded a special library as a part of "Preporod" Library with the aim to support research projects and the other projects which are created within "Preporod". She researches bibliographies besides her professional librarian duties. She prepared and published some bibliographies: Classified Catalogue of Donated Books by the Academician Ph. D. Avdo Sućeska (2006), Bibliography of Editions BZK "Preporod" and Bibliography about BZK "Preporod"; Bibliography of BZK "Preporod's annuals (2001-2008), Bibliography of Papers by Professor Ph. D. Lamija Hadžiosmanović : (besides 80th anniversary). She was a participant of symposiums and round tables about librarianship, bibliographies and biographies. She prepares columnesParticipants of Our Past in the periodical yearbook BZK "Preporod" and she describesfamous Bosniacs in biographies and bibliographies, where she described about 120 famous persons.*